

VISCHNAUNCA DA BREIL

INVITAZIUN

3. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

**Mesjamna, ils 27 da matg 2026 allas 20.00 uras
ella halla da gimnastica ad Andiaast**

Tractandas

1. Approbaziun dil protocol nr. 2 dalla seduta dil cussegl dils 26 da mars 2026
2. Quen e rapport annual 2025
3. Rapport da revisiun ed approbaziun dil quen annual 2025
4. Revisiun parziala dalla lescha da salarisaziun
5. Augment dil pensum dil president communal tenor la nova lescha da salarisaziun
6. Nova piazza per la gruppa turissem/gruppa stradala
7. Nova piazza egl uffeci da baghegiar
8. Orientaziuns
9. Varia

Suprastonza communal Breil/Brigels

President communal
Roman Flepp

Canzlist communal
Simon Collenberg

VISCHNAUNCA DA BREIL

Protocol dil cussegl da vischnaunca Breil

Nr. 02 dils 26 da mars 2026

VISCHNAUNCA DA BREIL

Protocol dalla seduta dil cussegl da vischnaunca dils 26 da mars 2026 allas 20.00 uras ell'aula dalla casa da scola a Breil

Presenza:	12 commembers dil cussegl, in suppleant cun dretg da votar
Perstgisas:	Werner Vincenz, commemeber dil cussegl da vischnaunca Sonja Tenner-Alig, Breil, commembra dalla cumissiun da gestiun
Hosps:	2 persunas
Cumissiun da gestiun:	Andreas Cadonau, Vuorz Daniel Jörg, Breil
Substituts presents:	Patrick Albrecht, Dardin Ivan Muoth, Breil (dretg da votar) Ermano Tuor, Danis Cedric Spescha, Andiastr Robert Veraguth, Vuorz
Representants dalla suprastonza:	Roman Flepp, president communal Adrian Bergamin, genau Heini Hunger, genau Ramon Schmed, genau Pascal Spescha, genau
Presidi:	Rolf Sgier, president dil cussegl
Actuar:	Simon Collenberg, canzlist

Tractandas:

1. Approbaziun dil protocol dalla seduta dil cussegl dils 30 da schaner 2026
2. Elecziun da differentas cumissiuns (2026 – 2029)
  - a) cumissiun da baghegiar
  - b) cumissiun lavur da giuventetgna
  - c) cumissiun da meglieraziun
3. Tractaziun ed approbaziun digl alzament dil pensum dil menader da scola
4. Tractaziun dil credit d'impegn pil tschaler da schurmetg a Breil
5. Orientaziun davart il rapport giuridic en connex cun las elecziuns communalas dils 15 da zercladur 2025
6. Orientaziun davart il stan dall'organisaziun communal
7. Elecziun d'ina cumissiun per il project nova organisaziun communal
8. Orientaziun – niev biro electoral
9. Varia

VISCHNAUNCA DA BREIL

Beinvegni ed avertura

Rolf Sgier, president dil cussegl da vischnaunca, arva la secunda radunonza en la nova perioda d'uffeci e fa a tuts in cordial beinvegni.

1. Approbaziun dil protocol dalla seduta dil cussegl dils 30 da schaner 2026

Il protocol ei vegnius tarmess tier allas cusseglieras ed a tuts cussegliers. Il president dil cussegl suttametta quel alla discussiun. Ei dat aunc in pintga adattaziun tier il protocol. Silsunter vegn il protocol approbaus unanimamein.

2. Elecziun da differentas cumissiuns (2026-2029)

a) cumissiun da baghegiar

La suprastonza fa la suandonta proposta per la cumissiun da baghegiar:

Silvan Montalta, Breil-vitg, commember

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca elegia unanimamein Silvan Montalta, Breil-vitg, sco commember ella cumissiun da baghegiar.

b) cumissiun lavur da giuventetgna

La suprastonza fa las suandontas propostas per la cumissiun lavur da giuventetgna:

Melanie Carigiet, Dardin

Annadora Friberg, Danis

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca elegia cun 12 vuschs Melanie Carigiet, Dardin, ed Annadora Friberg, Danis, ella cumissiun lavur da giuventetgna.

c) cumissiun da meglieraziun

La suprastonza fa la suandonta proposta per la cumissiun da meglieraziun:

Heini Hunger, Vuorz

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca elegia unanimamein Heini Hunger, Vuorz, ella cumissiun da meglieraziun.

In commember dil cussegl da vischnaunca fa attents ch'ei manca aunc ina persuna per la cumissiun biblioteca.

La suprastonza communal pren encunter questa supplica.

3. Tractaziun ed approbaziun digl alzament dil pensum dil menader da scola

Pascal Spescha, gerau da scola, presenta la fatschenta:

Il pensum da lavur dil meinascola ei carschius e las pretensiuns han medemamein priu tier. L'organisaziun dalla scola daventa adina pli voluminusa e complexa. Il meinascola meina oz dapli personal e ha aschia dapli lavur en quei rom.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Illes cass specialis ch'ei da tractar, seigi quei scolars/scolaras, geniturs ni personas d'instrucziun – daventan adina pli numerus, intensivs e complexs. Pliaras personas dil fatg ein involvadas. Ultra da quei ein las lavurs administrativas carschidas.

En connex cul pensum dil meinascola eisi explicit da menziunar ch'il pensum ei restaus tuttina, schegie che pliras incaricas ein vegnidas vitier ils davos onns. Cheutier s'audan denter auter la meisa da miezdi e l'organisaziun dils transports cugl auto da posta. Gia avon ch'ils affons da Vuorz ed Andiastr mavan a Breil a scola, aveva il menader da scola in pensum da 60%. Sch'ins cumpareglia siu pensum cun autras scolas savein nus constatar ch'el ei plitost sutdots.

Discussiun:

Il cussegl meina ina viva discussiun.

Il cussegl da vischnaunca discussiunescha davart pliras tematicas en connex cul meinascola. Denter auter setschenta la damonda eifer il cussegl, sch'il meinascola dat giu sia ulteriura piazza a Trun. La suprastanza confirmescha che quei ei il cass. Ultra da quei vegn il surpli dils cuosts en connex cugl augment dil pensum tematisaus. En quei connex fa la suprastanza communal attent sin la scala da pagas cantunala, nua che la paga ei stipulada.

Medemamein vegn discussiunau sur dalla lavur dil meinascola, la quala ei fetg gronda e vasta. Il meinascola vegn zuar sustenius dad entginas personas d'instrucziun che coordineschan certas sesidas e lavurs sco era entgins projects, per exempel tier la presentaziun da Nadal, en las duas casas da scola. La lavur gronda e complexa schai denton tier il meinascola. Sin fundament dallas differentas leschas ha quella lavur priu tier. La lavur principala dil meinascola ei da slijar problems urgents sco era da sviluppar vinavon la scola. En quei connex eisi era da trer en consideraziun ch'il meinascola ei responsabels per duas casas da scolas.

El rom dalla discussiun menziunescha il gerau Ramon Schmed che la cefra dils scolars seigi carschida sin 170 tochen 180, in toc dapli en cumparegliaziun cun las cefras avon la fusiun. Vinavon declara el, ch'il meinascola hagi era dad organiser ils transports e la meisa da miezdi. Ultra da quei explichescha Pascal Spescha, gerau pil scolaresser, ch'il pensum dil menader da scola ei in punct impurtont a vesta dil futur, cura che la vischnaunca ha dad occupar quella impurtonta posiziun da cader da niev. Vinavon fa el attents, ch'ei detti numnadamein paucas personas qualificadas per talas piazzas eifer nossa regiun – in pensum da lavur attractiv seigi consequentamein indispensabels.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida cun 10 vuschs encunter 3 vuschs dad augmentar il pensum dil menader da scola naven da 60% sin 80% naven dil proxim onn da scola 2026/27 (1. d'uost 2026).

4. Tractaziun dil credit d'impegn pil tschaler da schurmetg a Breil

Ramon Schmed, gerau, presenta la tractanda:

Il tschaler da schurmetg ei dapi igl onn 1977 en funcziun. Da niev vegn tal baghegius entuorn en in refugiu public. 261 personas han plaz el niev refugiu.

Sin fundament dalla lescha federala davart la protecziun dalla populaziun e davart la protecziun civila ei la vischnaunca obligada da metter a disposiziun plazzs pil refugiu public. Pil mument ha la vischnaunca numnadamein buca avunda plazzs.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Il project ei vegnius approbaus digl Uffeci da militar e protecziun civila. Ils cuosts totals muntan a frs. 274'000.-.

Discussiun:

Il cussegl da vischnaunca discussiunescha cuort davart il project. Denter auter damonda in cusseglier, schebein la vischnaunca ha l'intenziun da schar a tscheins il tschaler cun ils letgs a camps. Medemamein damonda el, sche la suprastanza hagi fatg in calcul dils cuosts pil manteniment. Ultra da quei sedat la damonda eifer il cussegl, tgei ch'ei cumpru els cuosts da frs. 274'000.-.

Roman Flepp, president communal, orientescha che la finamira principala seigi da cuvierer il deficit da plazz ed aschia ademplir las pretensiuns dallas leschas vertentas. Medemamein declara el, che la vischnaunca hagi buca elaborau in calcul da cuosts pil manteniment. Gerau Ramon Schmed menziunescha, ch'ils cuosts totals da frs. 274'000.- cumpeglian las mesiras per baghegiar entuorn il local sco era l'installaziun dils plazz pil refugi public.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca conceda unanimamein in credit d'impegn ella summa da frs. 274'000.- (rundau si) per la midada d'utilisaziun tier il tschaler da schurmetg, situaus tier la scola a Breil.

La fatschenta vegn suttamessa al referendum facultativ (art 21 constituziun communal).

5. Orientaziun davart il rapport giuridic en connex cun las elecziuns communalas dils 15 da zercladur 2025

Andreas Cadonau, president dalla cumissiun da gestiun e quen, orientescha davart il rapport giuridic en connex cun las elecziuns communalas dils 15 da zercladur 2025:

Igl ei impurtont ch'il rapport ei sin meisa. Nus essan dil meini ch'ei seigi iu empau ditg. Per la cumissiun da gestiun eis ei decisiv ch'ei dat negins dubis davart il resultat da votaziun dil zercladur vargau.

Ina semeglionta situaziun e discussiun astga ei buca pli dar. Sco vus saveis far persenn, ei la suprastanza pronta da prender a mauns la tematica per impedir egl avegnir talas situaziuns. L'entira situaziun ei stada per tut ils pertuccai malemperneivla, emoziunala e pretensiusa. Tut ils pertuccai ed involvai han anflau in consens en quella situaziun. Quei ei in fatg ch'ins astga valetar ord vesta positiva.

All'entschatta havein nus giu annunziau in recuors dil dretg statal. Sin cussegliaziun giuridica che quei seigi il falliu instrument, essan sedecidi per schar examinar la situaziun dad in giurist. Il resultat ei ussa avon maun. Sch'ei dat la damonda, daco che buca igl entir rapport vegn publicaus, prendin nus suantondamein posiziun:

Las duas personas principalas lavuran oz buca pli sin canzlia ed ein engaschadas autruisa. Era ord vesta dalla protecziun dil dretg persunal dils pertuccai fa ei pauc senn da l'antschar ina discussiun ellas medias. Pigl gl'auter havein nus sco vischnaunca da dumignar dabia sfidas futuras ed ei vala la peina da drizzar l'egliada egl avegnir.

VISCHNAUNCA DA BREIL

6. Orientaziun davart il stan dall'organisaziun communal

Fabian Collenberg e Tino Zanetti da Curia presentan il project pil svilup dall'organisaziun communal.

Sin incarica dalla suprastanza communal han els analisau l'organisaziun communal, quei era sebasond sin las experientschas che Fabian Collenberg, ha astgau rimnar sco canzlist ad interim durant las jamnas vargadas.

Fabian Collenberg, cussegliaier da vischnauncas tier Curia, presenta la tractanda: Jeu sun staus engaschus tier l'administraziun communal e sai sulettamein giudicar quella part dall'organisaziun communal. Jeu hai astgau constatar che las collaboraturas ed ils collaboraturs dall'administraziun communal han gronda savida e bia experientscha sin lur camp da lavur. Las lavurs da mintgadi funcziuneschan fetg bein. Las collaboraturas han ina gronda identificaziun cun la patruna da lavur. Medemamein regia ei in fetg bien clima da lavur.

A vesta dall'organisaziun communal fa Fabian Collenberg attents sin ils suandonts puncts:

- Il president communal ha da menar bia personas sin nivel operativ.
- La suprastanza communal surpren bia lavur operativa.
- Ils menaders operativs disponan da paucas ni neginas cumpetenzas.
- Ei manca in reglament da personal sco era in concept pil management da personal.
- Ils process da lavur ein per part aunc fetg analogs. Cun l'introducziun dil sistem Dialog ha l'administraziun lantschau ils emprems pass el rom dalla digitalisaziun.
- Ei manca in sistem da controlling (IKS) sco era las documentaziuns tier ils process da lavur.
- La lescha da finanzas vegn buc messa entuorn correctamein (pratica da credits eav.).
- La substituziun ei era in tematica, cun la quala l'administraziun ha da s'occupar. En ina tala organisaziun eisi buca pusseivel da substituir mintga process, denton eisi necessari e prudent da reglar la substituziun tier las impurtontas lavurs per cheutras sminuir certas rescas.

Jeu vi denton aunc inagada menziunar explicit che l'organisaziun communal funcziunescha bein – ei vala denton la peina da sviluppar vinavon ella. Ei dat duas tematicas arisguard il svilup. Tier l'emprema s'auda la definiziun dalla direcziun da vischnaunca e dalla repartiziun dils pensums sco era l'elaboraziun dils carnets da pensums e la stipulaziun da cumpetenzas e dallas substituziuns. Ultra da quei eisi necessari dad elavurar ina lescha da personal e da reveder la lescha da salarisaziun.

Tier la secunda tematica s'audan ils process e la digitalisaziun. L'intenziun ei da baghegiar si in sistem digital per administrar contracts e datas sco era per collaborar cun autras autoritads a moda electronica. Cheutier s'audan era las suandontas lavurs: l'introducziun d'in sistem IKS, l'elavuraziun da documentaziuns sco era las differentas mesiras en connex cun l'applicaziun dalla lescha da finanzas cantunala.

Tier l'analisa dil svilup setschentan las suandontas damondas:

Sa cun ina nova organisaziun ed adattaziun da cumpetenzas:

- l'efficienza vegnir augmentada?
- la repartiziun dalla lavur denter scalem strategic ed operativ vegnir migliurada?
- la situaziun da substituziun vegnir migliurada?

VISCHNAUNCA DA BREIL

Fabian Collenberg muossa al cussegl da vischnaunca divers models d'organisaziun renconuschi sco exempels pil svilup dall'organisaziun communal.

El declara alla fin dalla presentaziun che la suprastanza communal seigi l'autorità politica-strategica dalla vischnaunca. Consequentamein duess ella saver seconcentrar sin lavur strategica e politica. Oz sefatschenta ella savens cun fatgs operativs.

7. Elecziun d'ina cumissiun per il project nova organisaziun communal

Discussiun:

Rolf Sgier e Pieder Blumenthal ein sedeclarai promts da far part alla cumissiun.

Luzi Pfister, cusseglier, declara ch'el vegli quella gada buca far part alla cumissiun. El seigi già staus activs en differentas cumissiuns e hagi fatg part a plirs gremis durant ils davos 40 onns. El giavischa ch'ina autra persuna fa part a questa cumissiun. El motivescha las cusseglieras ed ils cussegliers da s'engaschar. Quei seigi ina buna pusseivladad da prender d'enconuscher la vischnaunca sco tala.

Il cussegl da vischnaunca discussiunescha davart il spazi, sur il qual il project serestrenscha. Medemamein damonda ina cussegliera, tgei cuosts che seresultan eifer il project.

Arisguard il temps dil project declara Fabian Collenberg che quei seigi grev da definir a caschun da questa seduta. Quei dependa tenor el era intec dallas damondas che seresultan eifer il project.

Roman Flepp, president communal, menziunescha che l'emprema fasa dil project costa rodund frs. 30'000.-. Vinavon declara el, che la finamira seigi da suttametter al cussegl suenter la pausa da stad ina varianta respectivamein in sboz elavurau dalla cumissiun. Ultra da quei vegn discussiunau davart la cumposiziun ed il pensum dalla cumissiun sco era davart l'impurtonza dil svilup dall'organisaziun communal.

In cusseglier explichescha ch'ei corrispundi buc al temps dad oz ch'in genau seigi engaschus en in pensum da 20% tochen 30% sper sia lavur principala. Medemamein fa el attents il cussegl vischnaunca che la suprastanza communal duessi daver s'occupar cun caussas sin camp strategic, quei ch'ei oz bia memia pauc il cass.

Ord las retschas dil cussegl da vischnaunca semettan Christian Friberg e Angela Gulli a disposiziun per la cumissiun.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca elegia unanimamein las suandontas personas ella cumissiun per il project nova organisaziun communal:

- **Roman Flepp, president communal**
- **Simon Collenberg, canzlist communal**
- **Rolf Sgier, president dil cussegl da vischnaunca**
- **Pieder Blumenthal, vice-president dil cussegl da vischnaunca**
- **Angela Gulli, commembra dil cussegl da vischnaunca**
- **Christian Friberg, commember dil cussegl da vischnaunca**

Accumpignament: Fabian Collenberg e Tino Zanetti da Curia

VISCHNAUNCA DA BREIL

8. Orientaziun – niev biro electoral

Simon Collenberg, canzlist communal informescha davart la nova cumposiziun dil biro electoral:

La suprastanza communal ha decidu a caschun dalla seduta dils 24 da fevrer 2026 davart la nova cumposiziun dil biro electoral sebasond sin lescha da votaziuns ed elecziuns. En quei connex ha la suprastanza fatg entginas adattaziuns.

Sco presidenta dil biro electoral ei Marianne Ventira e sco actuar Simon Collenberg vegni elegi. Da niev fa silmeins ina persuna neutrala part al biro electoral e segida tier las dumbraziuns dallas vuschs. El rom dallas votaziuns ein in u l'auter commember dil cussegl da vischnaunca mintgamai responsabels d'ir cun l'urna els differents loghens sin intschess communal.

En connex cun las votaziuns (far si cuviartas, dumbraziuns) vegn mess fetg gronda prioritad silla controlla da quater egls e che las leschas vertentas arisguard votaziuns ed elecziuns vegnan tenidas en.

A caschun dallas votaziuns dil mars 2026 ei il biro staus l'emprema gada en funcziun. Las lavurs en connex cullas votaziuns han funcziunau fetg bein. En quei connex in grond engraziament a tuts che han segidau sin ina u l'autra moda.

L'organisaziun dils gidonters per las votaziuns succeda entras Marianne Ventira, presidenta dil biro electoral. Ella vegn a contactar ina u l'autra persuna dil cussegl da vischnaunca per ir cun l'urna. Ei basegna mintgamai 8 gidonters dil cussegl per mintga di da votaziuns e/ni elecziuns.

9. Varia

Roman Flepp, president communal, orientescha davart ils suandonts puncts:

Pendicularas da Breil

La situaziun finanziaria dallas pendicularas ei seriusa. Il schliet unviern ha buca grad gidau. L'entschatta avrel ha liug la proxima seduta dil cussegl d'administraziun. En quella seduta vegnan propostas digl acziunari principal "anavon" presentadas e discussiunadas. Ord nossa vesta eisi clar, che las finanzas ston vegnir stabilisadas en in empram pass. Silsunter san ins en in proxim pass tschintschar davart las pli grondas investiziuns. Nus supplichein per capientscha, che nus savein uss buca prender posiziun tier questa tematica. Gerau Adrian Bergamin ed jeu semettin en cun tutta forza pils interess dalla vischnaunca. Quei ei era nossa obligaziun. La finala decida la populaziun davart ina proposta. Cun quels plaids vi jeu engraziar per vossa confidanza.

Via da colligiazion

Pass 1: Procedura d'expropriaziun

La via da colligiazion entra ella proxima fasa. En in empram pass stuein nus acquistar las parts da terren sin las qualas la via vegn baghegiada. Nus havein fatg offertas als proprietaris per quellas parts. Ils proprietaris han la pusseivladad d'acceptar ni refusar l'offerta. En cass d'in refus vegn il cantun activs e fixescha in prezi. Il terren vegn expropriaus e va vi en possess dalla vischnaunca. Igl ei mo ina caussa dil temps entochen ch'il sulom dalla via s'auda alla vischnaunca e tochen che la via sa vegnir baghegiada.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Pass 2: Damonda da baghegiar

Parallelmein luvrein nus vid la preparaziun dalla damonda da baghegiar. Quei project ei complex e quei pass drova era siu temps. Nus quintein ch'ei seigi pusseivel dad entscheiver cun la construcziun sil pli baul igl atun 2026 ni la primavera 2027.

16 d'avrel 2026: Informaziun publica

Ils 16 d'avrel 2026 ha l'informaziun publica liug a Danis.

Sur dils suandonts puncts vegnin nus ad informar:

100 dis en uffeci: Nus sco nova suprastanza essan uss varga treis meins en uffeci. Nus havein manegiau che quei seigi ina buna caschun da mirar anavos sin ils emprems 100 dis.

Nova organisaziun: Plinavon informein nus davart il project «nova organisaziun communal». Vos haveis gia survegniu las empremas novitads.

Analisa pil svilup dil liug:

In project ch'jeu hai iniziav ei ina analisa fundamentala pil svilup dil liug. Nus havein analisau exactamein la situaziun dalla vischnaunca da Breil/Brigels. Nus havein rimnau tut ils projects e las ideas ch'ei gia avon maun. En in proxim pass vai uss per definir las finamiras strategicas per silsuenter saver priorisar ils projects e metter entuorn tals. Dapli davart quei project udis vos ils 16 d'avrel a Danis

Eventualmein savein nus era informar a Danis dapli davart las pendicularas ni sur dalla via da colligiazion. Era auters projects vegnan tematisai cuortamein.

Damondas eifer il cussegl

Fabian Flepp, cusseglier, damonda sche la piazza menader/ra da finanzas ei dada libra el preventiv 2026 ni sch'ina persuna hagi dau giu la piazza.

Roman Flepp, president communal, orientescha che Mila Jascur hagi abdicau sia piazza sco contabilista. Uss han ins scret ora da niev la piazza.

Luzi Pfister, cusseglier, damonda con lunsch che la vischnaunca seigi cun la planisaziun locala?

Roman Flepp, president communal, informescha che la vischnaunca hagi eligiu la nova planisadra dil spazi per quest project. Uss metta la nova planisadra ensemen in plan da termins pils proxims pass.

Patrick Albrecht, suppleant, fa attents ch'ei dat certas personas che dismettan miardas senza pagar tier ils sacs verds. Quei caschuna cuosts e dat lavur per dismetter alla vischnaunca.

Roman Flepp, president communal, menziunescha ch'el vegni a mirar quella problematica cun Fabian Bundi, cau dalla gruppa stradala.

Cussegliera Mengia Risch damonda, sche la suprastanza hagi l'intenziun dad engaschar ina persuna supplementara ella partizion finanzas.

Roman Flepp, president communal, explichescha ch'ei va uss en l'emprema lingia dad engaschar in menader/ra pil sector da finanzas respectivamein per occupar la piazza libra.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Rolf Sgier, president dil cussegl, fa attents sin la problematica arisguard il parcar ad Andiastr.

Roman Flepp, president communal, orientescha ch'ins savess signalisar per parcar all'entschatta dil vitg.

Rolf Sgier, president dil cussegl, fa attents che la via naturala denter Andiastr e Pigniu hagi en ruosnas e damonda sche lavurs da remeduras seigien previdas sin quella via.

Patrick Albrecht, suppleant: Nus fagein las lavurs da remeduras nua ch'igl ei pusseivel. Tut ei buca pusseivel da metter en uorden, schiglioc peglian quellas lavurs mai ina fin.

Rolf Sgier, president dil cussegl, damonda co la repartiziun dils departaments funcziunescha.

Roman Flepp, president communal, explichescha che la nova repartiziun funcziunescha fetg bein eifer la suprastanza.

La seduta dil cussegl da vischnaunca ei allas 22.05 uras a fin.

Breil, ils 26 da mars 2026

Il president

Igl actuar

Rolf Sgier

Simon Collenberg

VISCHNAUNCA DA BREIL

Tractanda 2: Quen e rapport annual 2025

1. Quen annual 2025

Quen da gudogn e sperdita 2025

Il quen da gudogn e sperdita dalla vischnaunca da Breil siara cun expensas da frs. 15'861'681 visavi entradas da frs. 18'102'339.36. Aschia seresulta in gudogn da frs. 2'240'658'36. En cumparegliaziun culs onns precedents ei il gudogn pli bass. Quei schai denter auter vid las entradas ord il tscheins d'aua e las entradas ord la vendita d'energia, las qualas ein intoc pli bassas.

Ina explicaziun detagliada tier las expensas

La tabella cheusut resplenda las expensas nettas dil quen da gudogn e sperdita 2025, las qualas muntan totalmein a frs. 8'307'675.96. Cun 43% seresulta la maioritad dallas expensas tier il sector scolaziun e formaziun (frs. 3'585'769.15). Silsuenter suondan la sparta traffic cun 16% dallas expensas, la sparta sanadad cun 14% dallas expensas e la sparta administraziun generala cun 12%. Tier la sparta traffic appartegnan las vias communalas, nua che denter auter cuosts en connex cun il manteniment sedattan. Ils cuosts pil menaschi tecnic vegnan medemamein adossai a questa posiziun. Tier l'administraziun generala vegnan ils cuosts reparti sin la legislativa ed executiva (frs. 242'594.42) e sin ils survetschs generals (frs. 717'349.32) (administraziun communal ed uffeci da baghegiar). Tier la sparta sanadad (frs. 1'206'640.80) vegnan ils cuosts en connex cullas contribuziuns pils spitals, per las tgira d'attempai e la tgira ambulonta cudischai.

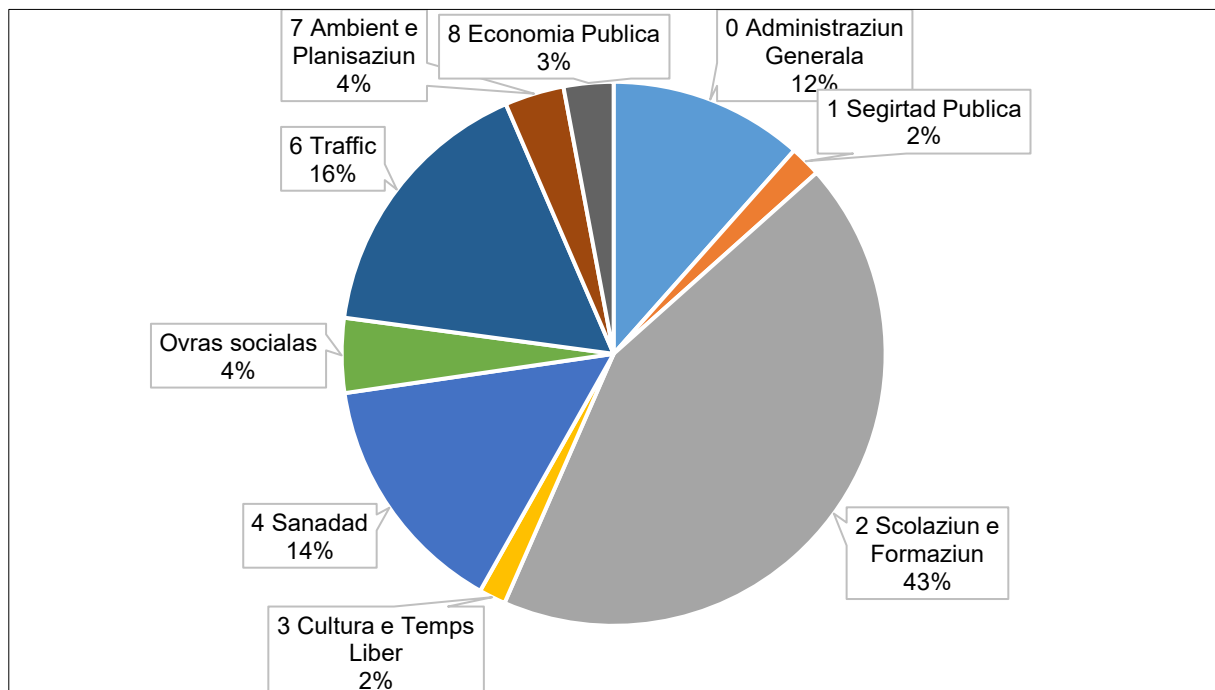

Tabella 1: Expensas tenor las spartas

VISCHNAUNCA DA BREIL

Ina explicaziun detagliada tier las entradas

Las entradas muntan totalme in a frs. 18'102'339.36.

Sch'ins pren las entradas sut la lupa, croda spert en egl che bunamein la mesadad dallas entradas (48%) seresultan entras recav fiscal. Quella sparta cumpeggia las taglias directas dallas persunas naturalas (frs. 3'910'876.20), las taglias directas da persunas giuridicas (frs. 1'089'427.70) sco era las ulteriuras taglias directas frs. 2'627'372.67 (taglias funsilas e taglias sin immobilias, taglia sin gudogn da facultad, taglias sin transacziun da facultad, taglias sin ierta e sin donaziuns) sco era las taglias da tgauns e per promover il turissem (taxas da cura) (frs. 1'136'715.60).

17% dallas entradas seresultan entras indemnizaziuns (frs. 3'082'336.15), nua che la gronda summa vegn recaltgada tier il recav da venditas (frs. 1'746'759.92). Tier quellas entradas s'audan denter auter la vendita d'energia da concessiun, la vendita d'energia da participaziun e pil diever dalla reit d'energia. Era la vendita dalla lenna diever, dalla lenna da brisch, dallas lubientschas da carrar ed aunc biaras ulteriuras entradas vegnan registradas sut quella rubrica.

Ina ulteriura gronda part dallas entradas, numnadamein 10% da talas (frs. 1'756'069.48), registrescha la vischnaunca entras regals e concessiuns. Cheutier s'audan ils tscheins d'aua (frs. 1'446'183.03), provisiuns d'energia e la cumpensaziun dil néz d'aua.

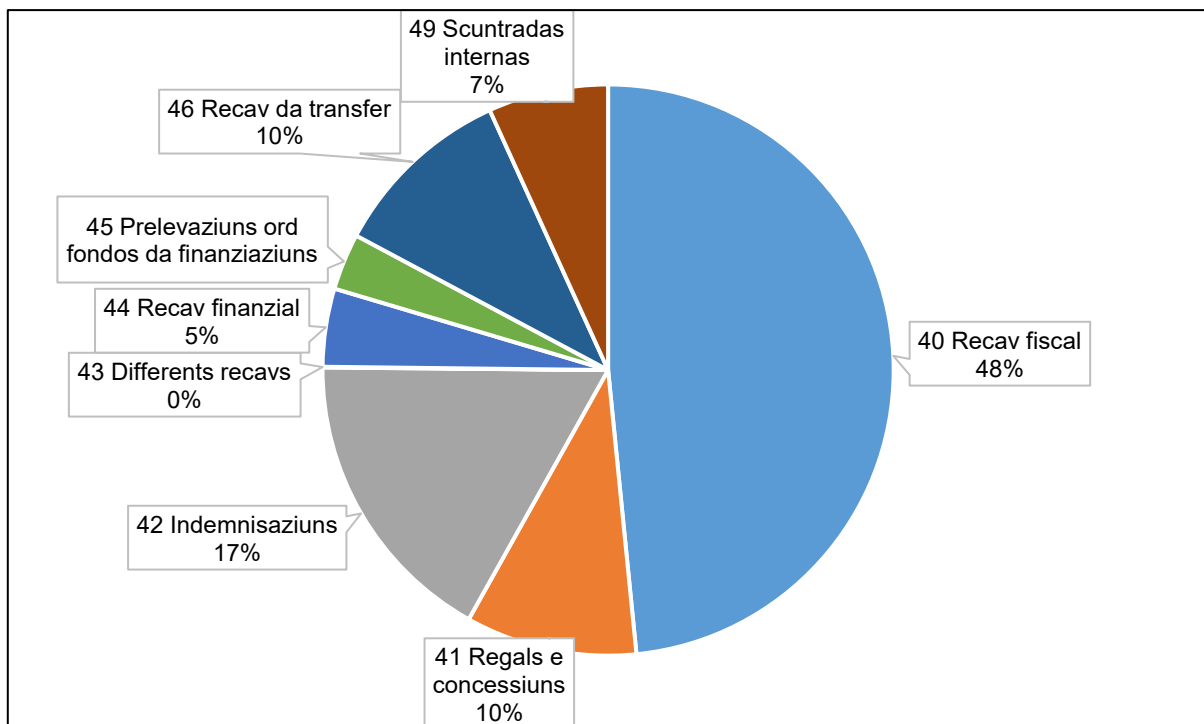

Tabella 2: Differentas entradas

VISCHNAUNCA DA BREIL

Quen d'investiziuns 2025

Il quen d'investiziuns siara cun expensas da frs. 3'444'909.72 visavi entradas da frs. 1'156'635.30. Aschia seresultan investiziuns nettas da frs. 2'288'274.42. Duront igl onn 2025 ha la vischnaunca da Breil buca saviu far entginas lavurs, damai che las interpresas havevan memia biaras incaricas. Era il project pil provediment d'aua a Danis ch'ei calculaus cun cuosts da rodund frs. 1'000'000, ei aunc buca s'avanzaus. El rom dil project Via Ruast (frs. 550'000) ha ei dau neginas grondas lavurs. Quellas succedan egl onn current.

Situaziun finanziaria – conclusiuns finalas

La situaziun finanziaria dalla vischnaunca da Breil ei da valetar sco "fetg buna". Ils deivets muntan a frs. 12'000.- quei ch'ei en cumparegliaziun cun autras vischnauncas in fetg bien parameter. La quota d'atgna finanziaziun munta a 111.5%. Concret munta quei che la vischnaunca da Breil ha saviu finanziaziun las investiziuns nettas cumpleinamein ord l'atgna finanziaziun. Ton pli vala ei dad esser precauts tier las expensas, damai che las entradas ein volatilas. Oravontut ei mintgamai ina prognosa pertuccont las entradas ord ils tscheins d'auas e las entradas ord las taglias fetg greva.

Meglieraziun Breil-vitg – quen da menaschi 2025

Il quen dalla meglieraziun siara cun expensas totalas da frs. 19'582'982.93.

2. Rapport annual 2025

Rapport da gestiun e quen 2025

Preziadas convischinas, preziai convischins

Ord vesta politica ei igl onn vargau denter auter staus marcaus dad entginas midadas enteifer ils gremis communal.

Per il grond engaschi engraziein nus cordialmein agl anteriur president communal Clau Schlosser cun ils gerai Roman Cathomas e Maurus Tomaschett. Els han astgau accumpagnar la vischnaunca sur in liung temps ed ein stai involvi en bia projects. Era allas ulteriuras personas ch'ein stadas en uffeci en in gremi communal in cordial Dieus paghi persunter. In grond engraziament va era a Curdin Cadonau, anteriur canzlist, per sia fideivladad e siu grond engaschi en favur dalla vischnaunca duront tut quels onns.

Mirond anavos savein nus constatar cun plascher e satisfacziun che nossa vischnaunca ei buca stada pertuccada da disgrazias pli grondas.

Igl unviern 2024/25 ha entschiet bein cun neiv cuort avon Nadal. Duront igl unviern ha ei plitost dau pauca neiv. Denton ei quella arrivada mintgamai ad uras, aschia che la sesiun d'unviern ei stada buna. La primavera perencunter ei stada igl avrel memia schetga e caulda. Il matg ha ei fatg aura d'avrel. Ils dis da calira ein vegni la fin da zercladur. Donn da natira ha ei buca dau en nossa regiun. Il cantun Valles ha buca giu ton cletg. La fin da matg ha ina curdada da crappa e glatsch sutterrau completamein la vischnaunca da Blatten.

VISCHNAUNCA DA BREIL

L'emprema neiv ei curdada ils 27 d'october 2025. Quella ha denton mo caschunau cuosts ed ei puspei svanida enteifer paucs dis.

Ils 21 d'october 2025 ha la vischnaunca retschert la decisiun dil Tribunal federal en connex cun la via da colligaziun denter Vuorz e Breil. La decisiun ei vegnida prida en favur dalla vischnaunca. La suprastanza communal ei fetg satisfatga da quella decisiun e metta uss igl entir focus sin la construcziun da quella via en favur da nos affons e dall'entira vischnaunca.

Secapescha che nus savein menziunar en nies rapport annual sulettamein ils eveniments ils pli impurtants ed aschia mo ina part dallas lavurs fetg vastas e variontas dallas autoritads communalas.

1. Administraziun generala

a) Legislativa ed executiva

Duront igl onn 2025 ha il suveran giu la pusseivladad da decider all'urna davart las fatschentas sequentas:

- *Iniziativa dil pievel "Per in'economia responsabla enteifer las limitas dil planet (Iniziativa da responsabladad per igl ambient)"*
- *Conclus federal davart las taglias immobilieras cantunalas sin habitaziuns secundaras*
- *Lescha e-ID*
- *Iniziativa dil pievel "Per ina Svizra che s'engascha (Iniziativa survetsch civic)"*
- *Iniziativa dil pievel "Per ina politica dil clima sociala finanziada en moda fiscalmein gesta (Iniziativa per igl avegnir)"*

Sin plaun communal han las elecziuns per la perioda d'uffeci 2026 – 2029 giu liug. Cun 64.62% ei la participaziun all'elecziun stada fetg gronda.

Il cussegl da vischnaunca ei vegnius convocaus treis gadas ed ha deliberau 16 tractandas. Las sedutas dil cussegl da vischnaunca han giu liug ad Andiast, a Vuorz ed a Dardin.

En 40 sedutas ha la suprastanza communal tractau e deliberau 403 tractandas.

Buca tuttas tractandas han la medema influenza, e las fatschentas ein fetg differentas. Denton pretenda mintga fatschenta sia lavur da preparaziun, la breigia da sefatschentar cun tala e la finfinala la comunicaziun dalla decisiun cun l'argumentaziun. Aschia damonda igl uffeci en suprastanza bia engaschi e biaras gadas in bien sensori per decider.

b) Administraziun communal

Ils 4 d'uost 2025 ha Mila Jascur da Danis entschiet sia piazza ella partiziun da finanzas. Ella ha remplazzau Pascal Casanova che ha bandunau l'administraziun sin la fin d'uost 2025. L'administraziun engrazia a Pascal per sia lavur e giavischa a Mila bia plascher e satisfacziun en sia piazza.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Cun la fin digl onn 2025 ha Curdin Cadonau bandunau la vischnaunca da Breil. El ei staus engaschus durant varga 10 onns sco canzlist. Per sia grondiusa lavur ed il grond engaschi en favur dalla vischnaunca admettan la suprastanza e l'administraziun ad el in grond engraziament. Per siu futur giavischein nus ad el tut mo il bien.

L'entschatta da mars 2026 ha Simon Collenberg entschiet sia nova piazza sco canzlist. Ad el giavischan la suprastanza e l'administraziun bia plascher e satisfacziun en tut ils pensums dalla canzlia.

2. Segirtad publica

Corp da pumpiers da Breil

Livio Derungs, Lucas Seiler, Lian Vincenz e David Mirer fan da niev part dil corp da pumpiers.

Per motivs da vegliadetgna ei Reto Caduff vegnius relaschus igl onn 2025 ord il survetsch da pumpiers. Daniel Cadonau ha calau sin agen giavisch ed Aron Muoth ha dau giu igl uffeci, damai ch'el absolvescha la scolaziun da polizia. Ad els admettein nus in grond engraziament per lur engaschi el corp da pumpiers da Breil.

Ils meinagruppa han frequentau in di da scolaziun a Danis ed ils officiers ina sera da scolaziun a Mustér.

Igl exercezi da cader cun Sumvitg/Trun davart la tematica "in Krisen Köpfe kennen und deren Kompetenzen" ha giu liug a Breil.

Il cader ha absolviu ils 5 exercezis obligatoris. La milissa ha absolviu ils 8 exercezis obligatoris.

2025 ha giu liug per l'emprema ga la scolaziun separada tenor il niev plan dall'assicuranza GVG cun ils novizs. En tut han els absolviu 6 exercezis. Els han era priu part dallas 2 attaccas ch'ei vegnidas organisadas ensemen cun igl entir corp da pumpiers ed ils samaritans.

Igl onn 2025 ei il corp da pumpiers staus involvius en 5 pintgas intervenziuns senza gronds donns.

La tscheina da finiziun ha giu liug a Vuorz.

Igl onn da gestiun ei stau in onn ruasseivel. Tuttina muossa el che la lavur dils pumpiers ei preziusa e che mintga persuna gioga ina rolla impurtonta el corp.

Als pumpiers admettein nus in grond engraziament per lur grondius engaschi en favur dalla segirtad publica.

VISCHNAUNCA DA BREIL

3. Scolaziun e formaziun

Per la fin digl onn da scola 2024/25 han Ivo Fry, Patrick Casanova e Philipp Seeli bandunau la scola da Breil.

Per il niev onn da scola 2025/26 ein las suandontas persunas vegnidas eligidas dalla cumissiun da scola:

- Andrea Böttcher da Mustér
- Andrea Dermond da Rueun
- Laetitia Wilkins da Surrein
- Rita Cathomas da Breil
- Armin Caduff da Cumbel

Igl october 2025 ha Patric Maissen da Breil abdicau sco commember dalla cumissiun da scola. En siu stagl ha il cussegl da vischnaunca eligiu Milena Arpagaus da Breil.

A tuttas persunas ch'ein sortidas ord uffeci admettein nus in cordial engraziament per lur lavur prestada e per lur engaschi en favur dalla scola da Breil e giavischein ad ellas mo il meglier per il futur.

Las persunas d'instrucziun ch'ein engaschadas tier la scola da Breil ein menziunadas ella gliesta dallas autoritads alla fin da quei rapport.

Grazia allas pedellas ed als pedels responsabels, Cassian Friberg e Manuela Bearth, Danis, Marlis Dacal, Vuorz ed Andiastr e Jorge e Fatima Dos Santos, Breil e Dardin, sesanflan ils baghetgs da scola en general en in bien stan.

4. Cultura e temps liber

Igl usit da trer schibettas a Danis ei uonn vegnius spustaus per in'jamna. A Dardin ha igl usit giu liug sco planisau.

La Compagnia Rossini ha presentau il musical "Plaun Salter" en casa da scola a Danis. Quei musical ha nies convischin Armin Caduff scret ed arranschau. Las produzioni han attratg bia public ed ein stadas in grond success.

Ils 29 e 30 d'avrel 2025 ha ei dau ina premiera. Tut ils chors dalla vischnaunca da Breil, numnadamein il Chor viril da Breil, il Chor Uvriu da Danis/Tavanasa, il Chor mischedau d'Andiastr e l'Uniun da cant da Vuorz han concertau ensemen a Vuorz e Danis. Igl auditori ha schau plascher quella produziun communabla.

La Societad da musica da Danis/Tavanasa ha concertau ils 8 da zercladur 2025 ella halla plurivalenta a Danis.

La Societad da musica da Breil/Dardin ha delectau igl auditori ils 17 da matg 2025 cun in concert sin la piazza cadruvi a Breil.

La fiasta digl 1. d'uost ha giu liug igl onn 2025 sco usitau a Plaun Rueun. Sco oratur havein nus astgau beneventar il deputau Kevin Brunold. Sco gia ils onns precedents ei la fiasta puspei

VISCHNAUNCA DA BREIL

vegnida organisada da Surselva Turissem. Silvan Gabriel, menader dil biro da Surselva Turissem, ha danovamein organisau l'occurrentza cun in fetg bien maun e procurau ch'ella daventi in grond success, era sche l'aura ei buca stada la meglia.

L'Uniun drammatica da Breil ha representau ina cumedia en treis acts duront sis producziuns egl avrel e delectau il publicum.

Il menaschi dalla biblioteca populara a Danis ha funcziunau per nosa cumpleina cuntentientscha. Nus engraziein alla cumissiun, allas bibliotecaras ed a tut las personas cumpigliadas per lur engaschi sco era per las breigias per far pli attractiva la biblioteca.

L'entschatta digl onn 2025 ha la suprastanza communal approbau l'ordinaziun che preveda d'installar ina cumissiun per la cultura en la vischnaunca da Breil. A caschun dalla seduta dil cussegl da vischnaunca dils 2 d'avrel 2025 ha quel eligiu ils commembers che duein far part da quella. Ei setracta da Patric Albrecht, Dardin, David Flepp, Danis, Michael Friberg, Breil, Angela Gulli, Andiastr e Marc Pfister, Vuorz. Il gerau responsabel per la cultura vegn a separticipar allas sedutas dalla cumissiun tenor basegns.

L'emprema seduta dalla cumissiun ha giu liug ils 29 d'avrel 2025 ed ei vegnida tgamunada dil gerau da cultura Maurus Tomaschett. Il gremi ei seconstituiss sco suonda: Michael Friberg ha surpriu il presidi ed Angela Gulli il secretariat dalla cumissiun. La cumissiun ei s'entupada a quater ulteriuras sedutas. Ella ei sefatschentada cun differentas damondas da sustegn sco era cun projects culturals. Medemamein ha ella giu sedutas cun differents purschiders da cultura.

5. Sanadad/ovras socialas

Ils cuosts da susteniment ein sereduci per rodund fr. 70'000.- en cumparegliaziun cun igl onn precedent. La restituziun dils cuosts socials ei medemamein stada pli bassa ch'ils davos onns. Las expensas per las casas da tgira ein stadas ella dimensiun dils davos onns. Ils cuosts dalla Spitex perencunter ein s'augmentai per rodund fr. 34'000.-.

6. Traffic

Ella squadra dalla gruppa stradala ha Maurus Friberg terminau siu emprendissadi sco specialist per il manteniment dil menaschi cun la fetg buna nota da 5.2. La suprastanza communal e la partiziun gratuleschan cordialmein per quella buna prestaziun.

Dil schaner entochen il mars ha la gruppa stradala pinau donns caschunai cun rumir neiv. Ultra da quei ha ella fatg las rundas regularas da rumians e controllas supplementaras. Agl ur dallas vias han ils luvriers tagliau anavos las caglias.

Duront igl avrel ei la gruppa stada fatschentada cun lavurs da schubergiar curtgins sco era cun rimnar ils pals da neiv e semtgar ils santeris per la stad.

Il matg ha la gruppa stradala segau differentes tschancuns.

VISCHNAUNCA DA BREIL

La gruppada stradala ei denter auter era responsabla per las lavurs da manteniment regularas dallas vias. Medemamein eis ella stada involvida ella construcziun d'ina piazza da giugs a Dardin e dil pumtrack a Danis.

Sper tut quellas lavurs ein ils luvriers stai occupai cun far liber dutgs e tschaffadas.

Igl october han las preparativas per igl unviern entschiet. Ils luvriers han giu da metter en pals da neiv e semtgar las maschinas per igl unviern.

Naven dil november ha il pichet d'unviern entschiet cun better sal e rumir la neiv.

7. Ambient e planisaziun

a) Uffeci da baghegiar

A Vuorz han ins remplazzau ils scaldaments dalla scola veglia, digl anteriur center communal e dalla halla da gimnastica cun in scaldament da pellets.

Era a Dardin han ins remplazzau il scaldament dalla scola veglia cun ina nova pompa termica d'aria.

Ultra da quei han ils responsabels luvrau intensivamein vid la planisaziun d'ina nova ovra hidraulica per il provediment d'aua da beiber a Danis.

En connex cun las lavurs per la dezonaziun el rom dalla planisaziun locala ha la vischnaunca da Breil retschiet il rapport da preexaminaziun dalla Regenza ils 27 da settember 2024. El rom da quei project mauncan aunc certas cartas da prighels cantunales. Ultra da quei dat ei aunc ina revisiun dalla lescha da baghegiar, cun igl intent d'unificar tut las leschas da baghegiar existentas.

Igl uffeci da baghegiar ha giu in onn intensiv cun numerusas damondas da baghegiar. En tut ha la cumissiun da baghegiar tractau 102 damondas da baghegiar grondas. Da quellas ein circa 30 % vegnidas inoltradas a moda electronica sur la plattaforma eBau. Ultra da quei ha igl uffeci da baghegiar examinau en tut 78 annunzias da baghegiar. Medemamein han ins registrau 8 annunzias per installaziuns fotovoltaicas, 12 midadas da projects e 7 damondas per montar reclamas.

Sper las lavurs ordinarias ha igl uffeci da baghegiar survegliau ils suandonts projects:

- termagiera ad Andiastr
- novas tablas per defibrillaturs ell'entira vischnaunca
- pumtrack modular a Danis (Isletta)
- moniturs d'informaziun en plirs vitgs.

Ultra da quei han ils responsabels saviu realisar entgins projects d'infrastructura:

- engrondaziun dil plaz da giug dalla scola da Breil
- niev plaz da giug cun suosta e gril
- differents tschancuns d'ir cun velo da muntogna
- studi per in campadi ella vischinonza dil Lag da Breil

VISCHNAUNCA DA BREIL

b) Serenera

262'244 m³ aua tschuffa ei vegnida schubergiada igl onn 2025 ella serenera.

Las biologias han dumignau quei senza incaps. La producziun da gas ei stada cun 30'501 m³ sin in fetg bien nivel. Ils problems cun la pegna da gas muossan denton ch'ei fuss uras da remplazzar quella.

Durant igl onn 2025 ha la partiziun cumprau ina survigilanza mobila per la canalisaziun. Quella ei vegnida montada sper il Lag da Breil, nua che la ruosna dil Crest Tschuppina entscheiva.

A Tumvi han ins plazzau ina nova lingia da canalisaziun, damai che la veglia era donnegiada.

Ils responsabels dil Cantun ei fetg cuntents cun la lavur ella serenera. La collaboraziun cun la serenera Zavragia funcziunescha era fetg bein.

c) Provediment d'aua

2025 ha la vischnaunca saviu realisar differents projects. Quei ei fetg impurtont, damai ch'ei dat aunc bia da far en connex cun las lavurs per igl aquaduct.

Ad Andiast han ils responsabels remplazzau las lingias dalla Via Sut Camenisch.

A Vuorz ha la sanaziun dallas lingias ella Via Casti entschiet, la quala cuntinuescha igl onn current.

Denter Danis e Mutteins eis ei medemamein previu da far ina nova lingia.

La lingia principala a Capeder Dardin han ins stuiu dislocar pervia d'in niev baghetg.

A Breil han ins remplazzau las lingias dalla Via Murcalin.

Il reservuar dall'Alp Dado vegn cumpletaus cun ina mesiraziun ch'ei colligiada cun il sistem da controlla.

En tut han ins dau giu 26 emprovas per schar intercurir l'aua da nossa vischnaunca.

Sper tut quellas lavurs ein ils responsabels stai occupai cun preparativas per ils projects digl onn current.

VISCHNAUNCA DA BREIL

8. Economia

a) Agricoltura

L'entschatta dalla primavera ei stada schetga, la plievgia ei denton vegnida avon ch'ei ha dau il zercladur las aultas temperaturas. Il fenadur ei denton puspei staus bletschs e plitost freids. L'entschatta uost ein las temperaturas da stad puspei semussadas. La raccolta da fein ei puspei stada fetg buna. Aura da stad ha ei pér dau naven da miez fenadur, lu denton ein las caliras vegnidas. Il settember ei staus plitost bletschs e la bial'aura ei vegnida igl october duront il temps da vacanzas.

Denter ils 4 ed ils 10 da zercladur han ils muvels astgau ir en lur vacanzas da stad. Tut las alps dalla vischnaunca ein vegnidas cargadas cun 100 % dalla capaciad. Ils 13 da settember 2025 ha la scargada usitada a Breil giu liug da bial'aura d'atun. Quei eveniment ha puspei carmalau ina massa indigens e hosps sin il plaz da fiasta.

Las alps da Breil han era uonn giu buna fumeiglia.

El decuors digl onn 2025 han ins saviu far diversas lavurs da manteniment.

b) Forestalesser

Naven dil schaner ha Lucas Seiler cumpletau la gruppa forestala, aschia che quella cumpeglia puspei il diember da persunal usitau. Igl uost ha Valentin Friberg entschiet igl emprendissadi da bostger.

Igl unviern 2024/25 ei staus migeivels ed ha buca caschunau gronds donns vid igl uaul. Aschia ha la partziun saviu seconcentrar sin ils tagls da lenna planisai els uauls da protecziun.

Era quest onn ha la gruppa forestala saviu sanar differentas vias d'uaul el rom dils projects forestals. Encunter la fin dalla stad ha ella tuttina giu da cumbatter en plirs loghens il bau scorsa. Rodund 320 m³ han stuiu vegnir pinai en consequenza dil bau.

Igl onn vargau han ils luvriers raccoltau en tut 3850 m³ lenna els uauls da nossa vischnaunca.

Turissem e commerci

Surselva Turissem

Nus savein mirar anavos sin in onn turistic cun biars puncts culminants. Sper nossa biala purschida turistica ch'ei gia avon maun, han ins saviu realisar novas occurrenzas sco "Viva Alp Dado" ni "Transport Challenge" ch'ei vegnidas lantschadas dallas pendicularas.

Ina premiera havein nus saviu festivar cun il "Yoga Discovery Festival" che ha giu liug l'emprema gada a Breil ed ha attratg rodund 110 personas.

Era festivau premiera ha il musical "Plaun Salter" ord la plema dad Armin Caduff – ina grondiusa inscenaziun cun massa gidontras e gidonters.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Per ils affons ei il “Coop Kinderland Openair” segiramein staus in dils puncts da program ch’ei restaus en buna memoria.

Tut en tut eis ei stau in onn cuntenteivel cun entgins puncts extraordinaris.

Gruppa turissem

Primavera 2025

Sin il plaz da grillar avon il Casti Munt s. Gieri ha la gruppa responsabla per il turissem remplazzau la fueina, la hetta da lenna ed il begl d’aua.

A Dardin ha ella installau cun agid dalla gruppa stradala ina nova fueina ed ina hetta da lenna.

Stad 2025

L’entschatta dalla stad 2025 ha la gruppa turissem saviu montar la nova punt da fier sur igl ual da Ladril a Val Mulin. La punt ei vegnida construida dils collaboraturs.

La punt colligia Vuorz ed Andiast sur la Val Mulin.

9. Nos morts

Igl onn 2025 ha ei dau 17 mortoris en nossa vischnaunca. En pietad cristiana ed engrazieivladad vulein nus seregurdar da quels che han bandunau il terrester. Nus admittein allas famiglias en malencurada nossa sincera condolientscha.

10. Quen 2025

Il quen da gudogn e sperdita 2025 siara cun expensas da fr. 15'861'681 ed entradas da fr. 18'102'339.36. Aschia seresulta in gudogn da fr. 2'240'658.36.

Il quen d’investiziuns 2025 siara cun expensas da fr. 3'444'909.72. El preventiv haveva la suprastonza previu investiziuns da fr. 5.2 milliuns. Damai che buc aunc tut las investiziuns ein vegnidas fatgas, ei il resultat in ton pli bass. Suenter la deducziun dallas contribuziuns e las subvenziuns seresultan investiziuns nettas da fr. 2'288'274.42.

L’atgna quota da finanziaziun muossa contas investiziuns che la vischnaunca sa purtar sezza. Quella cefra schai en ina fetg buna rama.

Concludend san ins pia dir che la situaziun finanziaria dalla vischnaunca da Breil ei dapresent buna.

VISCHNAUNCA DA BREIL

11. Consideraziuns finalas

Finiziun

Nus engraziein cordialmein a tut nossas convischinas ed a tut nos convischins ch'ei sefatgs meriteivels per la communitad, seigi quei en uffecis communal, per uniuns ni era sco persunas singulas.

In cordial engraziament meretan medemamein nossas scolastas e nos scolasts sco era tut las emploiadas ed ils emploiai da vischnaunca che s'engaschan mintga di per nossa cuminonza.

Alla suprastanza communal admettein nus medemamein in grond engraziament per il grond engaschi duront igl onn vargau.

**Per la suprastanza e
l'administraziun communal
Il president communal:
Il canzlist communal:**

VISCHNAUNCA DA BREIL

Tractanda 3: Rapport da revisiun ed approvaziun dil quen annual 2025

1. Cuntegn e ponderaziuns

Sin fundament dils rapports da revisiun dalla Confidar SA sco era dalla cumissiun da quen e gestiun, fa la suprastanza communal la proposta al cussegl da vischnaunca d'approbar il quen e rapport annual 2025 sco presentaus sco era il quen dalla Meglieraziun Breil-vitg cun dar descharscha alla suprastanza sco era all'administraziun communal.

2. Proposta:

La suprastanza communal propona al cussegl da vischnaunca dad approbar il quen annual 2025 ed il rapport annual 2025 sco era il quen dalla Meglieraziun Breil-vitg cun dar descharscha alla suprastanza sco era all'administraziun communal.

La fatschenta vegn aunc suttamessa al referendum facultativ (art. 21 dalla costituziun communal). Sin proposta da silmeins 50 persunas cul dretg da votar sa il conclus dil cussegl vegnir suttamess per decisiun alla radunonza communal.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Tractanda 4: Revisiun parziala dalla lescha da salarisaziun

1. Cuntegn e ponderaziuns

Il pensum dil president communal munta actualmein a 60%. Il pensum ei el decuors dils davos decennis mai vegnius adattaus. Era suenter la fusiun dil 2018 ei il pensum buca vegnius alzaus, schegie ch'ei era gia vegniu cussegliu da lezzas uras ch'il pensum duei vegnir augmentaus sin 80%.

Sebasond sin il grond quantum da lavur dil parsura communal ei quei pensum da lavur da mo 60% da valetar sco critic. Ils projects che stattan sin rucca e la lavur da mintgadi giustificeschan consequentamein in augment dil pensum. Actualmein ein numnadamein plirs projects sin palancau communal sin rucca. Cheutier s'audan denter auter la reorganisaziun, divers projects ella sparta turissem ed economia sco era ulteriurs projects. Buca d'emblidar ein era ils affars da mintgadi sco sedutas da suprastanza, sedutas da representaziun e las ulteriuras sedutas el rom dils projects. La realitad muossa numnadamein ch'igl uffeci ei cumbinaus cun bia uras da lavur, quei era sper il temps da lavur official.

Ella situaziun actuala ei in pensum da lavur da 80% giustificaus. En ina proxima perioda d'uffeci ei ina reduenziun dil pensum eventualmein pusseivla. Per dar ina certa flexibilitad eisi da grond avantatg, da possibilitar alla suprastanza communal d'adattar il pensum a moda flexibla tenor il quantum da lavur ed ils basegns denter 60% e 80%. Ultra da quei eisi ord vesta dalla suprastanza communal medemamein prudent, sch'il pensum dil president communal sa vegnir augmentaus supplementarmein sin tochen 100%, sche las fatschentas pretendan quei. Il cussegl da vischnaunca duei saver decider davart in tal augment.

La basa legala per questas midadas fuorma la lescha da salarisaziun, la quala ei entrada en vigur sin l'entschatta schaner 2018. Il pensum ei actualmein stipulaus en questa lescha cun 60%. Las suandontas midadas ein previdas tier igl artechel arisguard il president communal:

- Il pensum dil president vegn augmentaus e flexibilisau per dar damogn al quantum da lavur ed als basegns. Igl engaschament dil president communal munta da niev denter 60% e 80%.
- Pil cass che la vischnaunca ei cunfrontada cun projects specials e fatschentas extraordinarias, sco quei ei el mument il cass, ha il cussegl da vischnaunca la pusseivladad dad augmentar il pensum dil president supplementarmein per 20% sin 100%, quei mintgamai per in spazi dad in onn.

L'adattaziun vesa ora sco suonda:

Vegl artechel

Art. 8 President communal

Il president communal vegn salarisau cun 60% dalla classa 21.

Emprema perioda d'uffeci scalem 1, secunda perioda d'uffeci scalem 2 e tierza perioda d'uffeci scalem 3 a norma dil reglament da salarisaziun dil persunal dil Cantun. Igl engaschament per jamna munta per ordinari a 3 dis.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Niev artechel

Art. 8 President communal

Il temps d'engaschament dil president communal munta denter minimal 60% e 80%.
Entras conclus dil cussegl da vischnaunca sa quei pensum vegnir augmentaus mintgamai per la durada d'in onn tochen sin 100%, sche las fatschentas pretendan quei.
Il president communal vegn salarisaus tenor la classa 21.
Emprema perioda d'uffeci scalem 1, secunda perioda d'uffeci scalem 2 e tiarza perioda d'uffeci scalem 3 a norma dil reglament da salarisaziun dil persunal dil Cantun.

2. Proposta:

La suprastanza communal propona al cussegl da vischnaunca dad approbar questa revisiun parziala dalla lescha da salarisaziun. Ella entra en vigur retroactivamein sin l'entschatta matg 2026.

La fatschenta vegn aunc suttamessa al referendum facultativ (art. 21 dalla constituziun communal). Sin proposta da silmeins 50 persunas cul dretg da votar sa il conclus dil cussegl vegnir suttamess per decisiun alla radunonza communal.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Tractanda 5: Augment dil pensum dil president communal tenor la nova lescha da salarisaziun

1. Cuntegn e ponderaziuns

Tenor la nova lescha da salarisaziun munta il pensum dil president communal denter 60 e 80%. Sin fundament dil grond quantum da lavur ei la suprastanza communal fermamein dil meini ch'il pensum duei vegnir augmentaus sin 100% per in spazi dad in onn sebasond sin la nova lescha da salarisaziun.

Actualmein ei il president communal cunfrontaus cun biaras fatschentas. Cheutier s'audan la fatschenta arisguard las Pendicularas da Breil SA, il project pil svilup dil spazi a Vuorz ed Andiastr, il project per la nova organisaziun communal, divers projects pil svilup dil turissem, la strategia da scola, la revisiun dalla planisaziun locala, las lavurs da coordinaziun en connex cun la Via da colligiazion Breil-Vuorz ed ulteriurs projects.

Buca d'emblidar ein era ils affars da mintgadi, nua ch'il president communal ei involvaus. Las fatschentas da suprastanza communal, dil cussegl da vischnaunca e dalla radunonza communal sco era las informaziuns publicas pretendan era bia lavur da preparaziun.

Vitier vegnan las numerusas sedutas localas e regionalas enteifer ils differents gremis sco per exempel tier il cussegl d'administraziun da Surselva Turissem.

Sebasond sin las ponderaziuns ed explicaziuns cheusura propona la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca dad augmentar il pensum dil president communal tenor la nova lescha da salarisaziun naven 80% sin 100%. Questa midada ei prevedida retroactivamen naven digl 1. da matg 2026.

La vigur legala dalla lescha salarisaziun (suenter il temps dil referendum facultativ) ei la premissa per ch'il pensum dil president communal sa vegnir adattaus sin 100%.

2. Proposta:

La suprastanza communal propona al cussegl da vischnaunca dad augmentar il pensum dil president communal naven 80% sin 100% per in spazi dad in onn (retroactiv naven digl 1. da matg 2026) sut la resalva che la lescha da salarisaziun entra en vigur.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Tractanda 6: Nova piazza per la gruppa turissem e la gruppa stradala

1. Cuntegn e ponderaziuns

Ella gruppa dil turissem ha ina persuna adina puspei da sbatter cun la sanadad. Aschia ch'ei seresulta adina puspei absenzas tier la gruppa turissem. Ord quels motivs ha la suprastanza communal engaschau ina persuna temporara. Quella persuna segida oravontut tier la gruppa dil turissem, ei denton era engaschada ella gruppa stradala. Per ordinari lavura ella treis dis tier la gruppa turissem e dus dis tier la gruppa stradala.

Sper la gruppa turissem ei la gruppa stradala numnadamein era avisada sin ils survetschs dalla persuna temporara. Ils motivs persunter ein differents. Per l'ina segida in collaboratur dalla gruppa stradala tier il provediment d'aua. Il collaboratur ei mintgamai engaschus 1 entochen 2 dis ad jamna en quei sector. Era duront las vacanzas dil cau d'aua surpren quella persuna la substituziun. Sper l'absenza da quest collaboratur ha la gruppa stradala pil mument negin emprendist, il qual surprendeva medemamein certas incaricas.

La suprastanza communal vesa la gronda necessitad ch'ei basegna ina collaboratura ni in collaboratur ella gruppa turissem/gruppa stradala. L'intenziun dalla suprastanza communal ei da fixar ord la piazza tempora ina piazza stabla.

Tenor artechel 40 litera e ei il cussegl da vischnaunca cumpetents per crear novas piazzas. Ord quei motiv suttametta la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca la damonda per scaffir ina piazza supplementara el sector turissem/gruppa stradala.

2. Proposta:

La suprastanza communal propona al cussegl da vischnaunca dad scaffir per immediat ina piazza stabla ella gruppa turissem/gruppa stradala (100%).

La fatschenta vegn aunc suttamessa al referendum facultativ (art. 21 dalla constituziun communal). Sin proposta da silmeins 50 personas cul dretg da votar sa il conclus dil cussegl vegnir suttamess per decisiun alla radunonza communal.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Tractanda 7: Nova piazza egl uffeci da baghegiar

1. Cuntegn e ponderaziuns

Pil mument meina la menadra digl uffeci da baghegiar quest uffeci cun in pensum da 70%. Igl uffeci da baghegiar ha denton negin/a substitut/a.

A caschun dalla seduta dils 14 da november 2023 ha il cussegl da vischnaunca approbau ina piazza da 60% cul tetel "secretaria pigl uffeci da baghegiar". Quella piazza ei aunc adina vacanta. Actualmein segidan pliras collaboraturas sper lur pensums principals tier las lavurs administrativas egl uffeci da baghegiar per dar damogn a tuts affars.

Sin fundament dallas experientschas eisi semussau che la piazza da 60% tonscha buca per ventscher tuttas lavurs. Medemamein han ins fatg persenn che la descripziun dalla piazza secretaria corrispunda buca allas pretensiuns ed als basegns. Ord vesta dalla suprastanza eisi necessari dad introducir ina persuna supplementara el camp d'incumbensas digl uffeci da baghegiar aschia che quella sa era surprender la substituziun dalla menadra digl uffeci da baghegiar e buca sulettamein lavurs da secretariat. Sper las lavurs administrativas duei quella persuna numnadamein era collaborar tier l'elavuraziun dil preventiv, segidar tier projects dil manteniment e d'immobillas sco era surprender ulteriuras incaricas ella planisaziun locala e tier proceduras el sector dallas damondas da baghegiar.

Era sch'ins dat in sguard sil quantum da lavur e la complexitad ei igl engaschament d'ina ulteriura persuna senz'auter giustificaus. Las damondas da baghegiar ein numnadamein s'augmentadas ils davos onns. Igl uffeci da baghegiar ha ultra da quei da sefaschentar cun dapli damondas cumplacadas, damai che las leschas el rom dalla construcziun sco era ella planisaziun locala ein ordvart complexas. Medemamein dat ei dapli cass giuridics, quei che caschuna bia lavur administrativa. Sper las lavurs da mintgadi ei igl uffeci da baghegiar actualmein vid surluvrar la planisaziun locala. El accumpogna medemamein ulteriurs projects sco la Via da colligiazion Breil-Vuorz.

Sch'ins cumpareglia il diember da personal egl uffeci da baghegiar cun autras vischnauncas dalla semeglionta grondezia, las qualas s'occupeschon per gronda part cun ils medems affars, croda en egl, che talas vischnauncas han in toc dapli personal. Quei ei era in indezi che la vischnaunca da Breil basegna dapli personal per quest uffeci.

- La vischnaunca da Mustér dispona d'in uffeci da baghegiar cun in pertschien da piazzas da totalmein 140%. Leu vegnan las lavurs en connex cun ils fatgs da baghegiar e la planisaziun locala exequidas. Per ils projects da vischnaunca, p.ex. sanaziuns da vias, canalisaziuns eav. e per l'entira coordinaziun en connex cun l'infrastructura communal ha la vischnaunca ina ulteriura piazza cumpleina a disposiziun. Totalmein seresulta pia in pertschien da piazzas da 240%.
- La vischnaunca da Tujetsch ha en tut duas piazzas cumpleinas egl uffeci da baghegiar (menader e siu substitut). Vinavon ein duas persunas engaschadas egl uffeci da baghegiar per las lavurs administrativas cun in pensum da totalmein 60%. Ei seresulta pia in pertschien da piazzas da total 260%.

La suprastanza communal ei perschuadida ch'ei basegna ina persuna supplementara egl uffeci da baghegiar, per aschia dar damogn a tuttas incaricas sco era per sviluppar vinavon la vischnaunca. Ina substituziun eifer igl uffeci ei necessaria, quei era per saver reparter la responsabladad ed ils differents affars sin duas persunas competentas.

VISCHNAUNCA DA BREIL

Cun igl augment dallas plazzas tier igl uffeci da baghegiar eisi plinavon era pusseivel da descargar las collaboraturas che sorprendan oz las lavurs administrativas pigl uffeci da baghegiar. Aschia san ellas seconcentrar sin lur pensums principals sco era sils projects actuals.

2. Proposta:

Sebasond las ponderaziuns ed explicaziuns cheusura propona la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca dad augmentar la piazza ch'ei vegnida concedida a caschun dalla seduta dils 14-11-2023 egl uffeci da baghegiar naven da 60% tochen 100% sco era d'adattar il profil da questa piazza naven da secretari/a sin collaboratur/a uffeci da baghegiar (cun substituziun dalla menadra).

La fatschenta vegn aunc suttamessa al referendum facultativ (art. 21 dalla constituziun communal). Sin proposta da silmeins 50 persunas cul dretg da votar sa il conclus dil cussegl vegnir suttamess per decisiun alla radunonza communal.